

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
RINKLIAVŲ ĮSTATYMO 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo (toliau – Įstatymas) 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau vadinama – įstatymo projektas) parengtas siekiant koreguoti Įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 6 punkte numatytą išimtį dėl vietinės rinkliavos už naudojimąsi savivaldybės tarybos nustatytomis vietomis automobiliams statyti (toliau - vietinė rinkliava) netaikymo už automobilių, pažymėtų neįgalių asmenų automobilių statymo kortele, statymą (toliau – išimtis).

Minėta išimtis nustatyta 2013 05 14 įstatymu Nr. XII-304 (galioja nuo 2014 01 01). Aiškinamajame rašte dėl šios išimties (vietinės rinkliavos netaikymo dėl automobilių, pažymėtų neįgalių asmenų automobilių statymo kortele) buvo nurodyta, kad išimtis pritaikyta atsižvelgiant į tai, kad iki tol skirtingose Lietuvos savivaldybėse lengvatos neįgaliesiems taikomos ne tokiomis pačiomis sąlygomis, ir toks skirtingas reglamentavimas varžo neįgaliųjų teises ir galimybes aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime.

Šiuo įstatymo pakeitimu siekiama koreguoti išimtį dėl vietinės rinkliavos netaikymo už automobilių, pažymėtų neįgalių asmenų automobilių statymo kortele, statymą atsižvelgiant į pakitusias technologijas ir ekonomines sąlygas. Tikslas dėl kurio inicijuojamas pakeitimas - siekiama įgalinti savivaldybes automatizuoti vietinės rinkliavos rinkimo kontrolę bei efektyviau kontroliuoti šios išimties taikymą.

Dėl automatinės vietinės rinkliavos rinkimo kontrolės. Dabartinis reglamentavimas numato, kad vietinė rinkliava netaikoma automobilių, pažymėtų neįgalių asmenų automobilių statymo kortele. Šios neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės forma yra vienoda visos Europos mastu. Skirtingos valstybės taiko skirtingas lengvatas šių kortelių turėtojams. Bet šios kortelės yra popierinės formos, kortelėje nenurodomas automobilio valstybinis numeris, o tik jos galiojimo data ir numeris, o kitoje pusėje nematomoje kontrolieriui asmens, kuriam išduota kortelė, vardas ir pavardė. Tad ši kortelė gali būti padėta/palikta bet kuriame automobilyje.

Nemažoje dalyje Europos didžiųjų miestų tokios vietinės rinkliavos rinkimo kontrolė automatizuota, t. y., ant kontrolės automobilio sumontuota įranga automatiškai nuskanuoja stovinčių automobilių valstybinius numerius ir patikrina už kuriuos automobilius nesumokėta vietinė rinkliava, taip pat patikrina atitinkamas duomenų bazes, kuriose surinkti duomenys apie tuos automobilius (jų valstybinius numerius), kuriems nustatytos lengvatos ar išimties (pvz., lengvatiniai leidimai gyventojams, taip pat ir leidimai neįgaliesiems).

Lietuvoje negalima automatizuota vietinės rinkliavos rinkimo kontrolė, kadangi pagal dabartinį teisinį reglamentavimą neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė yra popierinė, ji turi būti paliekama už priekinio stiklo, tad dažnu atveju automobilį pastačius priekiu statmenai gatvei, ar paguldžius ant automobilio priekinės panelės negalima užfiksuoti

šių duomenų automatiškai arba ir užfiksavus jų atvaizdo raiška bus nepakankama kortelės duomenims nustatyti. O kadangi neįgalių asmenų automobilių statymo kortelėje nėra duomenų apie automobilį, kuriam ji priskirta, negalima atlikti paiešką ir įstaigos, kuri išduoda tokias korteles (NDNT) duomenų bazėje.

Atsižvelgiant į užsienio valstybių praktiką, naudojantis automatizuota kontrole per tą patį laikotarpį patikrinama 8 kartus daugiau automobilių nei įprastu būdu, kas leidžia efektyviau kontroliuoti rinkliavos rinkimą, sudaro sąlygas daugiau surinkti vietinės rinkliavos bei atlaisvinti dalį vietinė rinkliava apmokestintų automobilių stovėjimo vietų (kadangi dalis asmenų nestatys automobilio į apmokestintą vietinę rinkliavą automobilio stovėjimo vietą nesusimokėdamas dėl dažnesnio patikrinimo galimybės).

Dėl šios priežasties Europos miestuose, kur įvesta automatizuota vietinės rinkliavos rinkimo kontrolė, numatomi keli būdai kaip identifikuojami neįgalieji: Amsterdame – asmuo turintis neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę, turi kreiptis į miesto atitinkamą įstaigą, kur jam bus išduota speciali neįgaliojo kortelė (elektroninė), kuri priskiriama konkrečiam automobiliui (nurodytam asmens prašyme). Lenkijos miestuose numatomas privalomas RFID žymeklio naudojimas tokiems automobiliams pažymėti.

Šiuo įstatymo pakeitimu siekiama įgalinti savivaldybes pasirinkti jiems priimtina automatinę kontrolės būdą ar likti prie dabartinio kontrolės būdo, kai kontrolieriai tikrina automobilyje paliktas neįgalių asmenų automobilių statymo korteles. Tad reikalinga įgalinti savivaldybės tarybas vietinės rinkliavos nuostatuose numatyti, kad vietinės rinkliavos išimtis taikoma ne automobiliams, pažymėtiems neįgalių asmenų automobilių statymo kortele, o asmeniui, kuriam išduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė, taip pat įgalinti savivaldybės tarybas nustatyti sąlygas ir apribojimus, kaip šia teise asmuo gali pasinaudoti. Kaip numatyta dabartiniame Įstatyme išimtis taikoma bet kuriam automobiliui, kuriame yra padėta ši kortelė. Bet automatinės kontrolės atveju turės būti nustatyti ribojimai siekiant įgalinti automatinės vietinės rinkliavos rinkimo kontrolę. Ribojimai ir sąlygos gali būti įvairios, priklausomai kokią kontrolės formą pasirinks atitinkami miestai, bet atsižvelgiant į praktiką ir pritaikytas technologines naujoves kituose Europos miestuose tai gali būti specialūs elektroniniai leidimai (asmenims, kuriems išduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė), kurie bus susieti su konkrečiu automobilio numeriu, ar privalomi RFID žymekliai paliekami automobilyje kartu su neįgalių asmenų automobilių statymo kortele.

Dėl efektyvesnės išimties (vietinės rinkliavos netaikymo neįgalių asmenų automobilių statymo kortele pažymėtam automobiliui) taikymo kontrolės. Šiuo metu kyla nemažai situacijų kai piktnaudžiaujama nustatyta išimtimi ir išimties naudojimo kontrolė yra sudėtinga. Dažnai pasitaiko, kad neįgaliųjų statymo kortele naudojasi ne tie asmenys, kuriems išduota kortelė ir sunku nustatyti ir įrodyti tokius atvejus. Dažniausiai vietinės rinkliavos rinkimo kontrolė atliekama automobilio valdytojai (vairuotojai) nedalyvaujant, todėl sunku nustatyti ar automobilis buvo pažymėtas neįgalių asmenų automobilių statymo kortele pagrįstai. T. y., tokiu atveju kontrolierius turėtų įsitikinti ar šiuo automobiliu atvažiavo ar buvo atvežtas būtent tas neįgalusis, kuris nurodytas neįgalių asmenų automobilių statymo kortelėje, tam jis turėtų palaukti kol grįš automobilio valdytojas, o jei paaiškėja, kad jis nėra kortelės

turėtojas - įsitikinti, kad šis asmuo pavežė būtent kortelės turėtoją, tad tokia kontrolės forma nėra efektyvi ir užima daug laiko, per kurį būtų galima patikrinti daug kitų automobilių. Dažnai pasitaiko atvejų kai statymo kortelė yra dubliuojama (ir vienu metu paliekama ant kelių automobilių nesumokant vietinės rinkliavos), o kartais nustatomi atvejai, kai ji yra suklastojama. Nustatyti ar tai dublikatas ar klastotė dažnai yra sudėtinga, kadangi kontrolierius tikrina kortelę pro automobilio stiklą ir negalima aiškiai įžiūrėti padėto dokumento. Todėl užtikrinus efektyvesnę kontrolę, bus užkirstas kelias piktnaudžiavimo kortele galimybėms, o tuo pačiu bus sudaroma galimybė surinkti daugiau vietinės rinkliavos ar atlaisvinti vietinę rinkliava apmokestintas tiek patiems neįgaliesiems, tiek ir kitiems asmenims, kurie teisėtai jomis naudojasi (susimoka vietinę rinkliavą). Efektyvesnę kontrolę pasiekama pritaikant kituose Europos miestuose taikomas technologijas ar el. sprendimus (ankstesniame skyriuje paminėti RFID žymekliai ar el. leidimai bei kiti būdai, kurie gal būtų atsiradę netolimoje ateityje). Pažymėtina, kad kiti dokumentai susiję su automobilio statymu jau yra naudojami elektronine forma. Pavyzdžiui Kelių eismo taisyklės numato galimybę taikyti elektroninę leidimo formą automobilių stovėjimo vietose pažymėtose kelio ženkle Nr. 531 „Rezervuota stovėjimo vieta“. Lengvatiniai gyventojų leidimai stovėti vietinė rinkliava apmokestintose vietose taip pat išduodami daugelyje Lietuvos miestų elektronine forma.

Įstatymo projekto iniciatorė yra Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Projekto tikslas – įgalinti savivaldybės automatizuoti vietinės rinkliavos už naudojimąsi savivaldybės tarybos nustatytais vietomis automobiliams statyti rinkimo kontrolę bei efektyviau kontroliuoti išimties dėl vietinės rinkliavos netaikymo automobiliams, pažymėtiems neįgalių asmenų automobilių statymo kortele, taikymą .

Projekto uždavinys – pakeisti Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymą siekiant įtvirtinti, kad savivaldybės tarybos vietinės rinkliavos nuostatuose galėtų nustatyti, kad vietinės rinkliavos išimtis taikoma ne automobiliams, pažymėtiems neįgalių asmenų automobilių statymo kortele, o asmeniui, kuriam išduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė, ir nustatyti sąlygas ir apribojimus, kaip šia teise asmuo gali pasinaudoti.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai

Įstatymo projekto iniciatorė yra Vilniaus miesto savivaldybės administracija. Įstatymo projektą parengė – Monika Ošmianskienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Pagal Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 6 punktą, vietinė rinkliava už naudojimąsi savivaldybės tarybos nustatytais vietomis automobiliams statyti netaikoma automobiliams, pažymėtiems neįgalių asmenų automobilių statymo kortele.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Atsižvelgiant į įstatymu projektu siūlomą pakeitimą, siekiama įtvirtinti, kad savivaldybės tarybos vietinės rinkliavos nuostatuose galėtų nustatyti, kad vietinės rinkliavos išimtis taikoma ne automobiliams, pažymėtiems neįgalių asmenų automobilių statymo kortele,

o asmeniui, kuriam išduota neigalių asmenų automobilių statymo kortelė, ir nustatyti sąlygas ir apribojimus, kaip šia teise asmuo gali pasinaudoti.

Tokiu būdu įstatymo projektu bus sudaroma galimybė savivaldybėms automatizuoti vietinės rinkliavos rinkimo kontrolę, kas leis efektyviau rinkti vietinę rinkliavą bei pasiekti vietinės rinkliavos nustatymo tikslus tai pat leis efektyviau atlikti pačios išimties (vietinės rinkliavos netaikymo neigalių asmenų automobilių statymo kortele pažymėtam automobiliui) taikymo kontrolę.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimtas įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujos sąvokos nesiūlomos.

atitinka Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimus ir bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai nenustatomi, todėl nebuvo vertinami Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti naujų lydimųjų teisės aktų rengti nereikės.

11. Kiek biudžeto lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas

Šiam įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priimto įstatymo projekto įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto lėšų nepareikalaus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė“, „skiriamasis ženklas „Neįgalusis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia Lietuvos Respublikos Seimo narė

Monika Ošmianskienė